

232 בַּאֲרֵי הַגּוֹלָה

הַלְבוֹת קְרִיאת שְׁמַע סִימָן פה

פה באיזה מקומות אסור לקרות קריאת שמע, ובו ב' סעיפים:

א *לא ילך אדם במבואות המטנפות (א) ויניח ידו על פיו ויקרא קריאת שמע, ואפילו אם הנה קורא וקא צריך להפסיק (ב) בשמיני למבוי המטנף, ובשמיני משם באפילו שהה פרי לגמור את פלה אינו צריך לחזור אלא למקום שפסק: הגה ויש אומרים שחזר לראש, (ג) וכן עקר. (ועין לעיל סימן סה);

ב (ד) באפילו להרהר (ה) בדברי תורה (ו) [ז] (ח) אסור (ז) בבית הכסא (ח) ובבית המרחץ, וזבמקום השנפת, והוא המקום שיש בו צואה ומי רגלים: הגה ואפילו הלכות המרחץ אסור ללמוד בפומבי (ו' פ' ביה ובי' בשם א"ח); ה"דברים של חל מותר לאמרו שם (י) (י) בלשון הקדש. 'ובן הפנויים בגון 'ברחום' (י) (י) 'באמן' וכו' צא בהם (יא) מותר לאמרו שם, אבל השמות (יב) שאינם (י) נמחקין אסור לחזקיהם שם. *ואם נודמן לו שם (יג) להפריש מדבר (י) האסור מפריש, ואפילו בלשון הקדש (יד) ובעניני (י) קדש;

א תרבות ביד
ב לשפת הדין
ג וקטנים בקרב
ד מלכות קריאה שמה
ה שבת מ' ד' הוקטנים
ו שם ה שם בוקרא
ז שם מ' ד' שם מ'

שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה

[illegible]

פאר הייט

(ה) אסור. לכן יחשב שם חשבונות שלא נבאו לידי ההורר, סי"ח מ"א. ויבשבת יחשב כבנאנים וציריים, של"ה. וע"ל סי' ס"ק ג' בדין לתקרה בבכרה על מנחה: (3) בלה"ק, ומדת חסידות להחמיר, סי"ח מ"א: (2) נאמן. לכו"ע שרי, ונדקא שלום או רחום ונתנן הוא קמטר להקפידן בלשון לע"ז אבל יטעה"ק אסור לאמן בלשון הלל, שטת"קנים ע"ה, וע"ל סי' פ' ס"ק ב' משי"ט פד: (ה) האסור. וה"ה אם נקנס עליו ההורר עברה קמטר להסיר שם בדי"ט או בבית המדרש והורר לאנסו מטר, מטר: שפיר"ש: צד"ק דאגוס הוא בטהורו והוא דאמר לא ר"מ אין סכין בשבת, וזוהי די' שיאמר לו אל תסיר או

בַּאֲדֵר הַלְכָה

* **ואם נודמו רבו' מדבר אסור.** עין במשנה בנדרה סעיף קטן יד מה שכתבנו "יש מקומות", הוא מביא דאם ונשמת אדם, עין שם. והקריב נדפס חרשני רבו' על שבת, איחא שם בקריא דלא כותה, וראוינו שם בשמות אדם: לש לרבות ואין באן מקום להאריך, וכן כתב הגר"ז מהמגן אברהם:

משנה ברורה
 שיהיה שם החדרים בבית אחד תוך בית המרחץ. הא לברך חזן למרחץ
 כלל אסור; ופשיטא דלברך ולא לשמות כלל רק במרחץ. בודאי אסור
 להפסיק בין ברכה לשתייה. ועץ לעיל בסוף סימן סב במשנה ברורה ובאור
 ההלכה¹⁶, מזוהר (יט) במרחץ, בבית הפנימי ובאמצעי פטור, והוא הדין

הכלל תוכת במדונה, דהא חדר גמור, אך מפני שפצוץ שם בני־אדם ערומים
נחת או שמים בשנה, או "ליט־ערתיו"², חבב במדונה, ויש אומרים דיש
משמע (כ) מהאחרונים דרינו כבת הפנימי¹⁷¹, דמיש שם הכלל וְהָמָּא:
וכן כלל שמרש בשפתיו, גס־כן אסור¹⁷²; (ב) בְּשִׁנְיָעָה, ורצה לומר,
עקר. עין בסימן סה במשנה בורה שבארנו שם כל פרטי הדין¹⁷³;
וכן (ד) אסור לעין בבית־הכנסא במשקלי השמות והפעלים של לשון־
אֵל, ופשוט דמִתָּר אֵדָם להתבונן בבית־הכנסא בגלל שפלתו, ושבסופו
שם (ה) חשבונות ביתו והוצאותיו, כדי שלא יבוא לידי הרהור¹⁷⁴, ובשפת
ע אמות של הבית־הכנסא מקום שפלה הריח גס־כן אסור להרהר. ועין
ליום בשם הירושלמי, דבבבסקי אסור להתפלל וכן להזכיר כל דבר
מִתָּר, ופשוט דבזמן שְׁאִסור הוא אפילו להאמן עצמו שמִתָּר בביתו רע
מן עט קצירי א: (ח) וּבְכִיתִי הַמְּדֻחֵץ, כי (ח) נִפְשִׁי וְהָמָּא בחובו ומאוס
מִדְּבָעִין "וְהִנֵּה מִחֲנִיד קְדוֹשׁ" וליכנס¹⁷⁵ [שבת ק"ג ע"א]. קַח בִּית־יוֹסֵף;
(ט) יש אומרים, דכיון דאנוס הוא בהרהורו יכול אפילו לכשא בשפתיו
ור כלל נוגי, וסְרָאִה מִהֶמְאָרָה יש לדחות, כִּמְּו שפכת שם הרב ברוכ־
ה לומר, דאם הרהר לא עֲבַד אסורא מאתר שְׁהִי לֵאנְסו, כִּרְם לכתחלה
עוֹת־יִעֲקֹב וְהַדְּבִיר אסור: (ט) בְּלִשׁוֹן־הַקֹּדֶשׁ, (י) ומדת חסידות הוא
ר, וכן פסק הפרי חדש; מיהו, בְּלִעְזוֹ לְכָל עֲלָמָה שְׂרִי, הוֹאִיל וְהָ אִינוֹ
השמות שאִינִם נִמְחָקִין¹⁷⁶ (יג) אסור לאמר שם אפילו בלשון לע"ז¹⁷⁷, כְּגוֹן
שֵׁם זֶה אֵין בּוֹ קִדְשָׁה בְּאִתִּיּוֹת כְּתִיכְתּוֹ וּמִתָּר לִמְחָקוֹ, מִכָּל מִקּוֹם יֵשׁ בּוֹ
לִמְחָקוֹ, וְאִף־עַל־פִּיכֵן כִּינן שְׁהַקְדוּשָׁה בְּרוּךְ־הוּא נִקְרָא בּוֹ, אִף־עַל־
כִּי סִימָן פִּר, וְכִלְשׁוֹן כּוֹה, שְׁלִכְמָה דְּכִרִים דִּינִם כְּשִׁמּוֹת שְׁפִלְשׁוֹן־הַקֹּדֶשׁ,
(י) קִלְתָּ חֲבוֹר בְּשֵׁם: (יא) מִתָּר לֵאמָרָם, דָּגִם בְּנִי־אָדָם מְכִינִם הֵם
אוֹמָר: הַרְחֹם יְרַחֵם עֲלֶיךָ, יש לומר דְּאִסוֹר כִּמְּו שְׁאִילָה שְׁלֹם [פמ"ג]:
כִּי־רֵשׁ, וְכִפִּיל בְּסִימָן פִּר: (יג) לְהַפְרִישׁ מִדְּבַר אִסוּר, וְהוּא הֵינן
כִּמְּו לְהַפְרִישׁוֹ מֵאִסוּר, שְׁהַתּוֹרָה מַצִּיל מִתְּהוֹרָאִים רַעִים: (יד) וְעֵבְרָנִי

מרחץ שיש לפניו חצר ובחצר עומדים שם מקצתו ערמים, פטור מביבין. ודברי צריך לכסות המזוזה: (ט) "מלך-יהודי" שעושין ממנו לפעמים מרחץ פועל לכסות המזוזה, וכן מטר להתפלל בתוכו. בית שעומדין בו אכסנאית לרחיץ **א** (א) ויבית ידו וכו'. כלומר, (א) שקורא בלךך בלחש עד שאינו (ב) בתוך ד' אמות; ואם הוא לפניו, אסור כמלא עינו: (ג) וכן (ד) אפילו לתרהר. ואפילו (ג) בזמן שאין שם אדם: (ה) בדבריי-חור הקדש, שאין דרך להגיע ליריעה רק על-פי הכתובים, ויבוא להרהר במה יתור כלו להיות עפר רמה וחולעה, ואין נאה לו הנאווה: (ו) אסור. ויחש (ו) יחשב כבגדים וציציתים ואים: (ז) בבית-הכפא. ואפילו (ז) בתוך הארץ לעיל בסימן עט כמשנה ברורה סעיף-קטן ג. כתב בספר חספות-יחיד שבקדושה; והוא שהתחל העבוד, שיש ירח רע, אבל אם עדין לא התחילו ואינו מראש, כל שבעי-אדם אחרים מצטרפים מזה הירח רע, וכדלעיל במה יהי לה בצואה ובית-הכפא. ושם אסור ההרהור בכל אלו המקומות, מן מי שתלמדו שגור בפיו והרהר בבית-הכפא ובבית-המרחץ לאנסו, מתר וכן משמע מנזכים קיב עמוד ב. אבל בספר דברי-יוסף מסיק דהדבור הזהב וצא-הקדשים, עין שם; ומה שכתב דאם הרהר לאנסו מתר, היינו חובת בקרא לרחות מהרהר, וכל-שכן דהדבור אסור, וכן כתב בספר להקמירה: (י) "נאמן". הראב"ד אסר ב"חיים", וכתב ה"ח: ויש להקמירה ודאק להקדוש-ברוך-הוא, מה שאין כן (א) שאר דבריי-חור. וכל-ש-גא"ט בלשון אשכנז או "בוגא" בלשון פולין ורוסיא ויהאי גאגא, שאף משום בדין בהקמתו במקום טעפת, (יג) כמו בהקדמת ה"שלוש" שמתר פי שאינו מיקר לו, אסור להקבירו בשמחבון על ענין השלושים, וכמו שכתב בגון (יד) לענין שביעה ולענין (טו) הקדמת שם שמים לבשלה ולענין לפעמים, כמו שצאמר "חנן ורחום וצדיק". ודאק באומר קד, (יז) אבל (יב) שאינם נמוקים. לאו דוקא, (יח) דהא איבא "שלוש" דאסור ל (יט) אם נכנס בלבו הרהר עברה, מתר לתרהר שם בדבריי-חור, מפני ש-

תרגום: 1 בית שמעבדין בו את הלוות. 2 בית שמעבדין יי"ש וכדומה. שער הציון

(י"ט) פרימגרים: (י"ז) פתחיתשובה ויחידע רב"ז: (כ) תתמסור סימן יח ותשובות בנין ציון: (ח) פרישה: (ב) פשוט: (ג) פרימגרים: (ז) שפיריתשובה: (כז) ספר חסידים: (י) שליח: (י) שפיריתשובה, אף לעצור לפניה צנחני לעצור לעיל הכיסון עם ספירמטן ג' פ' שם יש דעות בזה: (ח) מגן אברהם: (ט) פרישה והוא כפרמגרים: (י) ספר חסידים: (י"א) פרימגרים: (י"ב) אחרונים: (יג) שלחן ערוך של הגר"י: (יד) עין ש"ך ויחידע רב"ז: (טז) הנהול יש בזהליו: (טז) ח'ש'מ'שפט סימן כז, עין שם: (י"ז) פרימגרים: (י"ח) מגן אברהם: (י"ט) ספר חסידים:

הלכות קריאת שמע סימן פה פו פז

ביאורים ומוספים

[משנ"ב שם]

וברמב"ם פ"ק ד מהלכות תפלה הלכה ט מ'שמע דקטור, ורק גדולי החכמים היו נוהגין מזה בעת התפלה³.

(3) וזה לשון הרמב"ם: "גדולי החכמים לא היו מתפללים בבית שיש בו שקר ולא בבית שיש בו מוריים בעת עיושו, מפני שריחו רע אף על פי שהמקום טהור".

[משנ"ב שם]

ולפלא שלא העירו בזה⁴.

(4) אמנם בשעה"צ לקמן (סי' רכו ס"ק יא) חזר בו מקושיתו מהרמב"ם, וכתב שמדובר שיש בבית ריח רע ממוריים אך אינו ריח חזק, ואילו הא"ר אוסר במקומות שהריח הרע חזק יותר, ולכן נחשבים כמבואות המטונפות.

סימן פז

במה צריך להרחיק בפשעת קריאת שמע מן גרף של רעי

[משנ"ב ס"ק א]

ואפילו אם הם רחוקים יפה מבפנים ומבחוץ ונקיים לגמרי שאין בהם אפילו ריח רע¹.

(1) וגרף של רעי חדש שעדיין לא השתמשו בו, כתבו החזו"א (א"ח סי' יז ס"ק יא) והכף החיים (סי' ד) שקורא כנגדו, ואפילו הוא של חרס.

וכלי לעשיית צרכים לקטנים וזוהא חרש, הורה הגרש"ז אויערבך (נשמת אברהם ח"ה סי' פז) שמותר לקרוא כנגדו.

והלוקח נייר לקנח בו בבית הבסא ולבסוף לא השתמש בו, כתב הרעק"א (הגהות השו"ע סי' ד ס"ק ז) בשם ספר חסידים (סי' תתכג) שצריך לטול ידיו, וביאר הכף החיים (סי' ד ס"ק סז) שנראה שהספר חסידים דיבר רק בנייר שאינו נקי, וכן כתב החזו"א (שם) שיכול לקרוא שמע כנגד ניירות שהומינים לקינח.

ולגבי חיתולים מבד לאחר שכיבסו אותם, כתב בשו"ת אגרות משה (א"ח חיד סי' קו אות ב) שמותר לקרוא קריאת שמע כנגדם, ולענין חיתולים חד פעמיים שלא השתמשו בהם, הורה הגרש"ז אלישיב (אשי ישראל פניג הע' בג) שמותר לומר כנגדם דברים שבקדושה.

[משנ"ב ס"ק ב]

אם אין פז צו"ת ולא ריח רע מ'רע וכו', וצריך להרחיק ד' אמות מ'מקום שפלה קריאת².

(2) בטעם הדבר כתב החזו"א (א"ח סי' יז ס"ק י) שודאי שאין הברל בזוהמא אם מיוחד גם לתשמיש אחר, אלא שגרף שהוא נקי אינו אסור מחמת הזוהמא שבו, אלא משום שגנאי להזכיר את השם כנגדו, ולכן כשהוא מיוחד לתשמיש נוסף אין גנותו מרובה כל כך, ולא נאסר להזכיר את השם כנגדו.

(3) ולקרא כנגד צינור ביוב, הורה הגרש"ז אויערבך (אשי ישראל פניג הע' נט) שמותר משום שאינו עשוי לקבל צואה אלא משמש רק כמערב ולא נחשב כעביט, ואין חילוק מאיזה חומר הוא עשוי, וכן דעת הגרש"ז אלישיב (וזאת הברכה פט"ז) שאין לחוש שנבלע בו הביוב ולכן אם אין יוצא ממנו ריח מותר לברך כנגדו, אכן, בשם החזו"א הובא (ארחות רבנו ח"ג עמ' רה) שחילק בין צינור המשך במילואים עמוד 23

[משנ"ב ס"ק טו]

כגון פכית אמצעי של מ'רע¹ וכו', כגון שפנע בידיו במקומות המקסימים¹³, דאם ידיו או שפנע מקומות מגופו מ'טנפות מ'ש אפילו ההרהור אסור¹⁴.

(12) ובדין זה כתב לעיל (סי' פד ס"ק ז) שיש מחמירים אפילו לאסור לומר 'אין משיבין במרחץ', אלא אם כן יש בזה משום דרכי שלום.

(13) ולענות אמן אחר ברכה ששמע באופן זה, דעת החזו"א (דינים והנהגות פ"ד אות בט) שמותר. אמנם לשמוע ברכה שחייב בה ולצאת בכך ידי חובה מדין 'שומע כעונה', כתב המשנ"ב לעיל (סי' עה ס"ק בט) לגבי ערום, שאינו ראוי, כיון שהוא עצמו אינו יכול לברך במעב זה.

(14) ואם הוא מסתפק אם יש עליו טינף, צידד בביה"ל לעיל (סי' סב סי' ג ד"ה ואף) שיש להקל, וכתב שיש לומר שלכתחילה אסור, ואם מקום הספק מכוסה, כיון שהדבר תלוי במחלוקת ראשונים יש להקל.

[משנ"ב ס"ק טז]

וענין לעיל סימן מז סעיף ד ב'משנה ברוך ובאר הלכה¹⁵.

(15) שם (ס"ק ז) כתב לגבי פסיקת דין לפני שבירך ברכת התורה, שלדעת הגר"א אסור לפסוק את הדין אף בלי נתינת טעם, אך כתב בביה"ל שם (ד"ה המהרהר) שגם לדעת הגר"א אין להרהר כדיבור, ורק לגבי ברכת התורה צריך לברך אף להרהר, ולכן גם להגר"א שייך הדין שמותר להרהר בדברי תורה במקומות המבוארים כאן שהרהור מותר בהם.

סימן פו

שצריך להרחיק מן מים סרוחים

[משנ"ב ס"ק א]

אם מ'רע צד ש'רע ב'ניא'רם להצטער מאותו קריח רע¹.

(1) ואפילו מי שמורגל בכך ואין דרכו להצטער, כתב לעיל (סי' פה ס"ק ז) שאסור לו להזכיר שם דברי תורה.

[משנ"ב ס"ק ג]

ש'ש ריח רע ק'פ'ש, וק'ן בה, אסור לקרות קריאת שמע, והוא הדין פל פ'האי ג'נא².

(2) ודבר שמטבעו ריחו רע כמו נפט וכדו' אפילו שהוא מאוס, כתב לעיל (סי' עט ס"ק בג) שאין צריך להרחיק ממנו, אלא רק ממה שנסרח מחמת עיושו.

ולגבי הרחקה ממה שאדם הקיא, כתב לעיל (סי' עז ס"ק ב) בשם רעק"א שהביא מהנהגות שמשון שאף שהוא מאוס אין צריך להרחיק. ומורה רע היוצא מהפה, כתב רבי חיים ויטאל (שו"ת באר מים חיים סי' פג) והסכים עימו בנו רבי שמואל (שם), שאין חיוב להרחיק בשעת אמירת דברים שבקדושה, ולכן גם האדם שריח זה יוצא מפיו, חייב בקריאת שמע ותפילה. מנאידך, האפיקי מגינים (סי' עט חידושים ס"ק טו) והשלחן מלכים (כלל ה ס"ק ט) כתבו שבין מי שיצא הריח ממנו ובין אחר אסורים לקרוא עד שיכלה הריח. והבית ברוך (מלואים כלל ג סכ"ב) כתב שללמוד תורה כשמריח את ריח הפה מותר, כיון שאינו חמור יותר מהפחה.

ולגבי ריח רע הבא מזויעה, כתב הבית ברוך (שם) שיש להקל ללמוד כשמריחו. והגר"ח קניבסקי (נקיות וכבוד בתפלה תשובה עב) הורה שמותר לומר דברים שבקדושה כשמריחו.

יום ב' כ"ב שבט תשע"ו

הַלְבוֹת קְרִיאת שְׁמַע סִימָן פֶּה פוּ פוּ קִיז פֶּאָר הַוִּילָה

הגה (טו) ובמקום שמתר למתרה בדברי־תורה מתר (טז) לספק דין, ובלבד שלא יאמר טעמו של דבר (ר"ן פ"ק דשבת ובפרק כל העלמים):

א בקבות כב

כּוּ שְׂצָרִיךְ לְהַרְחִיק מִן מַיִם סְרוּחִים, וּבוּ סְעִיף אֶתְדּ:

א (א) [*] מים סדוהים (ב) או מי-משרה ששורין בהן פשתן או קנבוס צריך להרחיק מהם (ג) כמו מן הצואה :

פד כִּמְהָ צָרִיךְ לְהִרְחִיק בַּשָּׁעָה קְרִיאת שְׁמַע מִן גֶּרֶף שֶׁל רֵעִי, וְבוֹ ג' סְעִיפִים:

א (א) *גִּרְתָּ שֶׁל רְעִי וְעֵבִיט (ב) שֶׁל מִי־דָגְלִים שֶׁל חֶרֶס אוֹ שֶׁל עֵץ, צְרִיף לְתַחְתִּיק
מִהֶם (ג) בְּמוֹ מִצּוּאָה אֶפְסְלוּ הַטִּיל בָּהֶם (ד) מִים. *בֶּאֱכָל אִם הֵן שֶׁל מִתְכַּת אוֹ

שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה

הנהגה שאינה מסתגרת, ועצן בדרבנן, סימן ש"ב וְחִיבָא בְּבִרְיָ וְקָבַח בְּשֵׁם לְחִסְיָ וְהִיחָדָה עִי' אֶ"ח ש"י חֲסוֹד לְהִתְהַרְרֵי חָדָר דִּיא מְאֹרֵי בְּהִסָּא אֲשֶׁר וּמִלְּפָנֵי מְלָא עִי' עִי' וְקָבַח שְׂאֵלֵהֶם עִי' אֲשֶׁר לֵצֵן בְּכַוִּינָה בְּשִׁפְלֵי הַתְּהוֹרָה וְהַתְּהוֹרָה עִי' לְשׁוֹךְ הַקֶּדֶשׁ, שְׁאֵין חֲדָר לְמִפְנֵי לִירֵדָה בִּק עִי' הַתְּהוֹרָה וְקָבַח לְהִתְהַרְרֵי בְּשִׁפְלָא, עִי' סִימָן יִידִי, וּבְכִרְיָ וְיִשׁוּף לְמִדָּה מִזָּה שְׂאֵסֶד עִי' חֶבֶק מִלְּפָנֵי בְּלִשׁוֹן אֲשֶׁלְּמִדָּה וְהוּא יְבִיא לְהִתְהַרְרֵי קֶצֶת בְּסִימָנֵה הַתְּהוֹרָה עִי' :

[*] **מים קדושים** ב'י' עין ב'וי מ"ש מדברי התקנים בפירוש המשנה, והסנהדרין בתשובתו סימן כו קמ"ב שאין הקדש ע"ש ובש"י קדושה, וכתב בתשובה הנ"ל: אגת שטמשיכיך לה מים קדושים ורעים והיא סמוכה לכהן, אך אם קדמה בעל תננה צריך להרחיק דהרי מלתא דאסריא ע"ש:

שְׁאוֹר הַלֵּכָה

* **הָרָר** (ובו). עַן בַּמִּשְׁנָה בְּרוּרָה מִה שֶׁקִּבְּנוּ בְּאוֹר ב' דָּאָם מִגִּיעַ רִיחַ עֵץ וכו'.
כִּי לְבֹארוֹת קֶשֶׁת מֵאֵד עַל הַמִּגְזָר אֲבֵרְהֶם דְּמִתִּיר אִם הוּא נִקְרָא תְּמִיד
לְהַטִּיל תַּחַךְ רַב־עֵיט מִיָּם, הֲלֹא לְרַעַת רִבְנוּ יוֹנָה עֵבִיט אֲסוּר מִן הַתּוֹרָה אִף דְּמִי-
נִגְלִים שֶׁעֵינן אֵינן אֶלֶּא מִדְּרָגָן, וְעַל־כֵּן דְּרָגָן מֵשׁוּם הָיָה מִסְרִים יוֹתֵר, דִּינִיגֵין לֵה
כְּמוֹ צִוָּה, וְכֵמו שֶׁכֶּתֶב הַמִּצְוָה, אִם מֵשׁוּם דְּרָגָן דְּמִתִּיר לֹא הוּא כְּמוֹ כִּית-
הַסֵּפֶא, וְגַם לִפְּנֵי זֶה אֲסוּר מִן הַתּוֹרָה, וְכִרְמִשְׁכֵּשׁ בַּחֲזוּלָה ר' עֲקִיבָא אִיגָר, וְאִם-
כֵּן מִה מִקְנֵי לֶהָ עַל מַה שֶׁמִּטִּיל תְּמִיד רַב־עֵיט מִיָּם, הֲלֹא מִה דְּמִתִּיר רַב־עֵיט מִיָּם
לְמִי־נִגְלִים אִף שֶׁהוּא מִקְרָה הוּא מֵשׁוּם דְּמִי־נִגְלִים אֵינן אֶלֶּא מִדְּרָגָן כִּפְּרִישׁ
לְמִי (בִּמְרוֹת כ"ה ע"ג) אִם תִּיר אֲסוּר מִן הַתּוֹרָה לֹא הָיָה כְּמוֹ עֵיט לֵל.
וְיִמְלִיל מִה מִקְנֵי זֶה לְהַעֲבִיט בְּרוּרָה מִן הַתּוֹרָה מֵשׁוּם זֶהוּא נִגְלֵעַ בְּתוֹכָהּ
וְכִי מֵשׁוּם מִעַט מִיָּם שֶׁשׁוֹפֵךְ בְּתוֹכָהּ לֹא יִכְסּוּ בְּתוֹכָהּ הַמִּי־נִגְלִים? הוּא
דְּעִינן קִשְׁתָּה הַמִּי־אֲחֵרִי הַמִּשְׁכָּא בְּכָאֵר הֵיטֵב נִקְרָא מִנֵּה. וְאוּלַּי זֶשׁ לֹאִר, דְּעִינן
דְּחִינן דְּעִינן בּוֹ רִיחַ רַע, מִמְּלִיל מִכָּה דִּלָּא נִקְלַע בְּתוֹכָהּ וְהָיָה מִלִּפְנֵי, וְאֵין
אֲסוּר דִּם מֵשׁוּם הוּא יִתֵּדוּ לְמִי־נִגְלִים וְחִשְׁבוּ בְּכִית־הַסֵּפֶא, וְעַל־כֵּן כִּינן
שֶׁשׁוֹפֵךְ תְּמִיד טֵיט בְּתוֹכָהּ תַּחַךְ אֲחֵר הַטִּיל הַמִּי־נִגְלִים, לֹא הִנְחִיז לְהַתְחַד לְבִית-
הַסֵּפֶא. וְכֵנָה מִלִּשְׁכַּב עֲסֵין קִשְׁתָּה הַמִּי־אֲחֵרִים הֵנִי, וְלִפְנֵי זֶה אִם מִגִּיעַ רִיחַ רַע
מִבְּחוּץ, יִתֵּדוּ עֵבִיט מִשְׁכָּה, מִן נִרְאָה לְעִינֵי דְּעִי: * **אֶבְלֵל** אִם חָל מִשְׁכָּת
אוֹ שֶׁל תִּרְס מִפְּסָה. עַן בַּמִּשְׁנָה בְּרוּרָה לְעַנְן כִּי פוֹרְצִים הֵם, וְהֵנָּה אִף דְּלִעֲדָנן
הַמְּגַלְלָה כִּסֵּב הַמִּי־מִגְזָר בְּסִימָן תִּנָּה דְּלִי־חֵס הֵם, מִכָּל מִקְוֵה לְעַנְן זֶה

כימות הענין, לא מבטי דאסור לכרך בתוכו, אפלו הירחקה כצוהה בעיניו [פמ"ג]. ודוקא (ה) אם מסרית עד שדרה בגי' אדם להצטרף מאותו הירח (ע). וזה שממשיכין לה מים סרוחים ורעים והיא סמובה לבית הכנסת, אף אם קדמה, בעל הגנה צריך להרחיק, דמי מלקח דאסורא ושתי' (ב) או מי מן שדרה, וכל שדרה מן שדרה של פובסין שמכבסין בהם בגדי קטנים שלש בהם צוהה [שנו"א: (ג) כמו וכו']. ודעה לומר, לקניו כמלא עיניו, ולא שחרי ד' אמות ממקום שכלה הרים. וכתב הפרי"מקדים, דאסורא הוא מן התורה כמו צוהה. וכתב האלה רבה ודוקא בפרי"מקדים: מן שדרה רים רע מעשש, וכן בה, אסור לקרות קריאת שמע, והוא הדין כל כהאי מנא²; וברמב"ם פירך ד מהלכות תפלה חלק ט משמע דמתר, וכן גדולי החכמים היו נוהגין מזה בעת התפלה³, עין שם, ולפלא שלא העירו בזה⁴:

א (א) בָּרַךְ יְהוָה. וְאָפֵלוּ אִם עָתָה אֵין בָּהֶם כְּלוֹם. (ב) וְאָפֵלוּ אִם הֵם רְחוּצִים לְפָנֶיךָ מִבְּפָנִים וּמִבְּחוּץ וּנְקִיִּים לְגִבּוֹרֵי שָׂאִין בָּם אָפֵלוּ רִיחַ רָעוֹ: (ב) שֶׁל מִי־רַגְלֵיהֶם. וְאִם (ג) הַכְּלִי מִיֶּחָד גִּם־כֵּן לְתַשְׁמִישׁ אַחֵר. כְּגוֹן לְשִׁפְךָ לְתוֹכוֹ שׁוֹפְכִין. אִם אֵין בּוֹ צוּאָה וְלֹא רִיחַ רָע, מְתָרָה, (ג) וְכֵן אִם בְּכָל שָׁעַם שׁוֹמְשִׁמֵּין נוֹחֵן לְתוֹכוֹ רְבִיעִית מִיֶּם, מְתָרָה אִם אֵין מְגִיעַ מִמּוֹנוֹ רִיחַ רָע. וְנִרְאָה לִי, דְּבָנָה אִם מְגִיעַ רִיחַ רָע מִן הַכְּלִי דִּינוֹ כְּעֵבִיט מִמֶּשֶׁה, וְצִרְיָה לְתַרְחִיק ד' אֲמוּת מִמָּקוֹם שֶׁפִּלָּה הָרִיחַ¹⁸, וְעֵין בְּאוֹר הַלֵּכָה: (ג) כִּמוֹ מִצּוּאָה. לִפְנֵינוּ (ד) כִּמְלֹא עֵינָיו וְלֹאֲחִירוֹ ד' אֲמוּת מִמָּקוֹם שֶׁפִּלָּה הָרִיחַ. וּמִשְׁמַע מִדְּבָרֵי

שער הציור

(ב) מִגֵּן אֲבִרְהָם בְּשֵׁם הַקֹּדֶם מִשְׁנֵה וְכֵן כֹּתֵב הַקֶּדֶם בְּשֵׁם הַרְשָׁבָא: (ג) חֵי אֲדָם, וְעַן בְּבִאדִיר הַלֵּלָה: (ד) מִזְכָּה מִסְגִּירָא רִשְׁבָּתָא יֵשֵׁם: (ה) מִגֵּן אֲבִרְהָם בְּסִטְמִין עִט סִיפִי מִטָּן יֵא: (ו) כָּל הַפּוֹסְקִים: (ז) מִגֵּן אֲבִרְהָם: (ח) מִגֵּן אֲבִרְהָם אֵלֶיהָ רָבָה וְדָרָה הַחֲמִישִׁים: (ט) טוֹר:

פאר הייט

אני רוצה שתסיר וצפית א"ל בלשון הוראה, כ"מ. כתב ר"י אפלו בלא אפרזשי
מאסירא שרי לומר לחברו עשה לי כך וכן אע"ג דממילא הרי הוראה, דקא א"ל
ט"ל בכלי שני ותו, אע"ג דילפינן מנה דהפשיור לא נהו בשולו, מ"א:

(ב) מים. מִיּוֹן הַמִּקְדָּוִין לִקְחַת חֵלֶל כְּבֹהֵדִים וְאֶפְרַיִם אֶפְלֹו אֵין בְּהֵם רִית רַע, הַרְאֵשׁ וְהַרְקִיבִים. וְכֹתֵב הַמֵּיָא וְנִלְיָ הָאֵם הַפְּלִי מִקְדָּו גְּסִינָן לְתַשְׁמִישׁ אַחֵר מִגִּזְן לִשְׁפָּן לְחֹבֹב שׁוֹפְטִין, אֵם אֵין בּוֹ צוּרָה וְלֹא רִית רַע מִמֶּנּוּ, וְהִיא אֵם מִקְדָּו לְתַשְׁמִין וּבְכָל פַּעַם שֶׁמִּשְׁתַּחֲוֶה נֹתֵן לְחֹבֹב רִבְעִית מִמֶּנּוּ שְׂרִי צִנִּיל. וְהִיא אֶחָד מֵאַרְבַּע חֻלָּק עֲלֵיו וְכֹתֵב, מִיּוֹן שֶׁמֶת הַמֵּיָא וְיִסְפָּן, הָא מִרְבִּיעִית מִמֶּנּוּ מִהֵי לְמִירְגָלִים מִיּוֹן לְמִסַּע עֲלֵיהֶם שֶׁמֶתְעַבְרִין בְּמִים וְהַמִּשְׁתַּחֲוֶה אֶחָד מִהֵם לִקְחַת לְחֹבֹב שֶׁלֵּיו אֵין מִתְעַבֵּר בְּמִים כִּדִּי שֶׁמֶתְעַבְרִין, אֵם הִיא הִיא כִּדִּי שֶׁאֵיִא שֶׁבְּעוֹד שֶׁהוּא מִשְׁתַּחֲוֶה שֶׁלֵּיו בּוֹ מִתְעַבֵּר בְּמִים כִּדִּי שֶׁמֶתְעַבְרִין, אֵם הִיא הִיא כִּדִּי שֶׁאֵיִא שֶׁבְּעוֹד שֶׁהוּא מִשְׁתַּחֲוֶה שֶׁלֵּיו בּוֹ

משנה ברורה

קדוש. דהינו לומר לו אפלו בלשון הוראה שאסור לעשות כן, (ב) ואין צורך לדרוק ולומר "אל תעשה כך" כלי לשון הוראה. (כג) ויש מקומידין וסוכרין דאסור לומר בלשון הוראה, דזה הוא תורה, כגון אם רואה בערב-פסח שמגלחין אחר חצות, יאמר "אין מגלחין". דלשון זה אינו לשון הוראה, אף-על-גב דממילא נשמע דאסור, אבל לא יאמר "אסור לגלח". ונראה לי דאם אין דבריו נשמעין בקצור, (כד) יוכל להעריך לפניהם גדל האסור בכל חלקיו כדי להפרישן. כתב המגן-אברהם בשם הר"י: אפלו בלא אפרישי מאסורא שרי לומר לחברו עשה לי כך וכך, אפלו אם ממילא הוי הוראה, שכזה מורה לו שהוא מתיר לעשות כן, כיון שאינו אומרים בלשון הוראה: (טו) ויבאנו שם. כגון בבית אמצעי של מרחץ^(טז) וכנ"ל, או כגון שהוא בעצמו אינו נקי לגמרי, כגון שנגע בידיו במקומות המכסכים^(טז), דאם ידיו או שאר מקומות מגופו מטונפות ממש אפלו הרהור אסור^(טז) [פמ"ג]: (טז) לפסק דין. דהוי כמו הרהור, שמחשב השעם בלבו, וצוין לעיל סימן זה סעיף ד במשנה ברורה ובאר הלכה^(טז):

א (א) מים סרוחים. על-כן אותן מקנאות שמימיהן סרוחין בימות הקיץ, לא מבטי דאסור לברך בתוכן, אפלו הרחקה כצו

מאותו הרי"ח רע"ג, גנה ששמושיכיד לה מים סרוחים ורעים והיא ס
מלתא דאסורא (ש"ת: (ב) או מי מן'שדה, ששטריה, וכל'שכן
(שנו"א: (ג) כמו'כר', רוצה לומר, לפניו כמלא' עיניו, ולאחרי
התורה כמו' צאה, קמב האליה רבה והובא בפריי'מקדים: במתקם
והוא הדין כל כהאי גוונא²; ובמב'ס' פרק ד מהלכות תפלה הלקה

א (א) קָרָךְ וְכו'. וְאָפֵלָא אִם עָתָה אֵין בְּהֵם קְלָרָם, (ב) שְׁאֵין בֵּם אָפֵלָא רִיחַ רַע: (ג) שֶׁל מִי-יִגְלִים, וְאִם (ד) אֵין בּוֹ צוּאָה וְלֹא רִיחַ רַע, מִתְרַשָּׁה, (ה) וְכֵן אִם בְּכָל שַׁעַר רִיחַ רַע, וְנִקְרָא לֵי, דְּבִקְחָה אִם מִגִּיעַ רִיחַ רַע מִן הַכְּפִלִי דִּיעוֹ וְעַיִן בְּאוּר הַלְכָה: (ו) כִּמוֹ מְצוּאָה, לִפְנֵיו (ז) כִּמְלֵא עַ

הלכות קריאת שמע סימן פו

(ד) של (ב) [ב] זכוכית או של חרס (ג) (ה) מצפה, מתר אם הם רחוצים (ד) (ו) נפה: ב גרף ועביט של חרס או של עץ שפסאו על פיו, (ז) ג'ש מתירין (ח) (ח) יג'ש אוקרין, ונהלכה בדברי האוקרים: ג *מתר לקרות קריאת שמע בבית שיש בו צואה ומיירגלים או גרף ועביט ביון (ט) שהרחיק מהם פשעור

ג טור בשם אבי
הקורין והקורין בשם
האוקרים ד טור ושם
הקורין ה קריאת
בית וקריאת

באר היטב

(ב) זכוכית, חלא בלע, וקדם הש"י: נראה דלפני דקם דע"א סימן תנא דריא דלא מהני אפילו הנקלה לכלי זכוכית היה שיש להחמיר בן, דתד שפסא הוא ע"ש, ונחל אהרן חולק

משנה ברורה

(ה) הרבה אחרונים המסכימים לדברי הרבנו יונה דמן התורה אסור גרף ועביט, אף על גב דמיירגלים עצמן אינו אלא מדרבנן, העביט תמיר ספי, דכיון דמתיר להו"ה הו"ה לה פכית הפסא, ולכן לא מהני ביה גס"בן השלל מים, ואפילו מלאן עד שוליהן, (ו) ואם קרא או התפלל במקום עבט שהיה בתוך ד' אמותיו, חוץ, אם מצאו במקום שהיה ראוי לו להסתפק בו תחלה עליו: ילעזרן שאר ברכות, עין לקמן סימן קפה סעיף ה ובמשנה ברורה שם וסדרין לקאן, ואם מצא הגרף והעביט בתוך שפער במלא עיניו, אינו חוץ בירעבד, דלעיל בסימן פא סעיף ב במשנה ברורה, עין שם: (ד) של זכוכית, הש"י מספק בזה, אכל (ו) רב האחרונים וקמט פלם מספיקים להקל, והש"ס: דבכל אלו סבירא להו דאין בולעין, ואפילו אם בולעין אין בלישתן מרבה, על כן אין דין בית הפסא עליהם: (ה) מצפה, יש אומרים (ס) דהינו מה שאנו קורין גלייזרט, (ט) ויש אומרים דנזקא אם הוא מצפה באבר לא גלייזרט, גם יש אומרים (י) דבעינו שיהא מצפה מבפנים ומבחוץ, (יא) ויש מקלין דדי בשמחה רק מבפנים, והנה למעשה יש להחמיר דבעינו שיהא מצפה גם מבחוץ, אף שפסאו על פיו, יש לסמך להקל על דעת המתירין, בן פתב אליה נפה, והבליים שאנו קורין פארעליין, לענין שארי אסורים דינם בכלי חרס דלא מהני הגעלה, ונראה דיש להחמיר גם לענין זה, ועין באור הלכה: (ו) נפה, מבפנים ומבחוץ, וגם (ז) שלא יהיה ממנה בית רע, ואם מגיע ממנה בית רע, דינה (יג) כרית רע שאין לו עקר, אחרי דהפלי אין עליה שם גרף ועביט ונקמה היא, ואין צריך להרחיק רק עד מקום שיקלה הרים: ואם הכלי אין רחצה, צריך להרחיק ממנה ד' אמות,

שערי תשובה

[ב] זכוכית, יפחט, והספיק ג"כ מחמיר דעביט של זכוכית קשל בלייחוס, ונראה שברובם, ובכרוביוסף כתב שאין ראיה ונראה ג"כ בספר הש"ע ע"ש: צריך דאין להחמיר בן ע"ש: (ג) מצפה, הינו מה שקורין גלייזרט: (ד) נפה, ובכלב שלא

באר הגולה

צריך עין, דעל מה שכתב הש"י דלפי מה שנתבאר סימן תנא דכלי זכוכית גס"בן כמו בלייחוס, הוא הדין בזה, כתב השו"ע ונראה: אני מסה, דהרי בכלי חרס גלייזרט דעת הפוסקים הניל דאינו בכלל גרף של רע, וזו ברוחא חשוב כמו בלייחוס לענין בליעת אסור [ובן בלייחוס המצפין אבר, כתב החת"שלב שם באות סד דרעת רב הפוסקים דהרי הוא בכלי חרס, וכן לכלי עלמא מהני וכו'], אלא ודאי דלענין גרף של רע, ביון דכול להדיחו והוא שוה, אין בזה חשש גרף, עד כאן לשונו, ואם"כ הוא הדין בענינו נמי אפשר דכיון דהם שועין ואינם בולעין בלייחוס כמו בלייחוס, אפשר דאין דינם בכלי חרס, ומכל מקום נראה דלמעשה נכון להחמיר, ואפילו בכלי זכוכית נפסא הפרי תנש מחמיר, ונתי דשם נקטין בדרעת האחרונים להקל, מפל מקום בזה יש להחמיר: * מתר לקרות וכו' כיון שהרחיק וכו', עין במשנה ברורה באם המשה גבוה עשרה וכו' שרי לקרות לפני המטה, ופשוט דהוא הדין בשלוב על המטה, ונראה דלעיל סימן עט סעיף ב ע"ש במשנה ברורה, אף יש לו לומר בזה שלא יוציא אבר אחד חוץ למטה למקום הגרף, עין לעיל סימן ער סעיף ד, כתב בספר חיי אדם: כתב [ונפארוואן] וכיוצא בו עומד בבית גבוה עשרה טפחים ורוב בן שש ד' טפחים המפסיק בין האדם לצואה, יש להחמיר בדרעת הפוסקים דאף על פי כן אסור, אלא אם"כ מספיק מכתל לכחל, אבל אם היה מירגלים על הארץ או בכלי שאינו גרף, בענין שאין בו אלא אסור דרבנן, נראה לי דמתר לעמוד נגד המחצה ולקרות ולברך, אבל לא כנגד האויר, דמחצה הנחב ד' טפחים חשיב מחצה לחמיר כנגדו; ואם המחצה הוא יותר מן האויר, דהיי עומד ברכה על הפרץ, נראה לי דאפילו בצואה יש להתיר בשעת הדחק נגד המחצה ובכלב שלא יראה הצואה; וכן קורין המפסיק עמ"י טפחים בן שש ד' טפחים, ורחבו משפתו לשפתו גס"בן רחב ד' טפחים, הרי זה כפשי רשיח, עין שם. עוד כתב: ונזקא ששפתו הוא גבוה י טפחים ברחב ד' טפחים מן הקרקע עד סוף גבה י טפחים, או אף על פי שפחות מן טפחים סמוך לקרקע אין בו רחב ד', כגון שעומד על גגלים דקים דאמרין לביד, אבל לשון שולנו וכיוצא בו שעומד על גגלים ואין ברחבו ד' טפחים

אולי יש עליה ממשות של וקמא: ב (ז) יש מתירין, דהיי כמו בסוי: (ח) ויש אוקרין, דכיון שהתקמא בלוע בתוכו, הכלי גופא הוא כמו צואה ואסור עד שיקשהו, (יג) אכל של מתכות, אפילו אינו רחוק (טו) מבפנים מהני כפיה, דאין אסורו אלא מתוכו, וכפיה חשוב כסוי, ואם כסה על הגרף והעביט ורים רע נזף מהם, בין שהוא של חרס ורחוק או של מתכת ואינו רחוק, כתב הנה"י חסידים דצריך להרחיק ד' אמות ממקום שפלה הרים, דנה מקרי בית רע שיש לו עקר, ועין כמה שכתבנו בבאר הלכה בסימן עט, בהקדמה אות ו, ואם הוא של מתכת ורחוק, די שרחיק עד מקום שיקלה הרים רע, ורחו בית רע שאין לו עקר, כתב שלי"ה, שנגזיל האדם שיהא לו עביט של מתכות או זכוכית ויהיה רחוק ונקי, וישיל לתוכו רביעית מים בשמשתין בו, ואז מתר לו לברך "אשר יצר" וללמד תורה אצלו; ונראה לי, אם הוא נקי ואינו יוצא שום בית רע ממנו, אזי די שירחצוהו מערב שבת לערב שבת, עד כאן לשונו והובא באלה רבה: ג (ט) שהרחיק, ואם היה בבית מטה גבוה עשרה והמחצות מגיעות לארץ (טו) מכל הצדדים, או על פליפנים (יז) שהגליה קצרות ואין גבוהות ג' טפחים דהיי כלבוד, וצואה או גרף ועביט עומד אחריו משה, מקרי המטה מחצה ושרי לקרות לפני המטה ואין צריך להרחיק, ובכלב (יח) שלא יראה את הגרף וגם שלא יגיע לו בית רע, וכתב מהגן אברהם, דנזקא בשמשה חוצצת מכתל למתל, אבל בלא הכי לא חשיבה מחצה, (יט) ומה"ב מספקין בדיון זה, גם בספר נשמת אדם תמה עליה, על כן מסיק בתי אדם, דמיירגלים שהיו על הארץ או בכלי שאינו גרף, דאינו אלא מדרבנן, יש להקל לקרות ולברך נגד המחצה אפילו אינה חוצצת אבל לא כנגד האויר, ועין בבאר הלכה שהעפנו פל לשונו בזה, דפים הקבועים במתל [שקורין פאליצע] או באנקע, אף על פי שהבית עשרה טפחים, ואפשר אפילו רחב ארבעה טפחים, לא הרי רשות לעצמו, כיון שאין לו מחצות המגיעות לארץ, וכן שלחנות שלנו שעומדים על גגלים, שאין בהן ארבעה טפחים, אף על פי שהן גבוהין עשרה טפחים לא הרי מחצה להפסיק [ח"א]: עוד כתב שם: גרף או אפילו מירגלים העומד בין תנור למתל, נראה לי דאסור לעמוד בצד התנור ולקרות אף על פי שהתנור מספיק, דכיון דהוא מתשמישי הבית בטל לגבי הבית, וכן כל כיוצא בזה, אבל שאר כלי הבית שאינו מתקד לבית, נראה לי דמפסיקים, ועל פי האפנים המבארים לעיל אפי משה, אם הויה לגרף והעביט תחת המטה, ומחצות המטה מגיעין עד פחות משלשה סמוך לארץ, (כ) אפילו אם המטה בעצמה אינה גבוה י"ד, שרי לקרות לפני המטה ועל גבה, דאמרין לביד ונמי במכסה: וכל זה בשאין מגיע בית רע, אבל בשמגיע לא מהני כסוי

שער הציון

(ס) פרימגדים בסימן עט וס"א אדם ור' עקיבא איגר בחייו: (י) הכל: (י) אלה רבה ובכרוביוסף ונה"י חסידים ונחל אהרן וכו': (ט) עין פרימגדים: (י) ב"ח: (יא) בתי"א: (יב) מהגן אברהם: (יג) מהגן אברהם: (יד) מהגן אברהם: (טו) פרימגדים: (טז) כן כתב אלה רבה, ואינו מביא עמו לפי מה שכתב בשם מהגן אברהם שיהא חוצץ מכתל למתל, וכלא הכי יש לענין בזה: (יז) מהגן אברהם: (יח) מהגן אברהם: (יט) עין סתמית השקל ומאמר מרדכי: (כ) מאלה רבה ופשוט:

הרגום: 1 מחצה, 2 מנהג [מצפה זכוכית], 3 חרסיה, 4 מנה, איצטבא, 5 ספסל.

הלכות קריאת שמע סימן פו

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק ג]

העביט קמיר טפי, דקין דמגד לנהו.

5) ולעיל (סי' פג ס"ק יב) כתב שכיון שהעביט מיוחד לזה הוא מסריח ביותר וחמור יותר.

[משנ"ב ס"ק ד]

אכל רב האתרוגים וקמץ פלם מסכים לקל.

6) ולענין חולה שחיבר לו צינור שדרכו נוטפים המי רגלים לתוך שקית [קטטר], כתב בשו"ת אגרות משה (אוי"ח ח"א סי' כז) וכן דעת הגרש"ז אויערבך (נשמת אברהם ח"א סי' עו ס"ק ט) והגר"י קניבסקי (ארחות רבנו ח"א עמ' נה) שמותר בדברים שבקדושה.

אכן לענין כיסוי השקית והצינור, כתב בשו"ת אגרות משה (שם) שאם השקית והצינור עשויים מגומי, חייבים לכסותם, וגם אם הם עשויים מפלסטיק שיתכן שהוא עדיף מגומי, מ"מ טוב לכסותם. מאידך, דעת הגרש"ז אויערבך (שם) שאין צריך לכסות את השקית והצינור המחובר לה, כיון שנעשו לשימוש חד פעמי, וגם המי רגלים שבהם מכוסים ואין מהם ריח, ועוד, שהם דומים למתכת וחוכית ואין עליהם שם של עבט [כמבאר בשו"ע כאן]. דעת הגר"ש אלישיב (אשי ישראל פניב הע' מ-מא), שאם השקית והצינור עשויים מגומי צריך לכסותם, אבל אם הם עשויים מפלסטיק מן הדין אין צריך לכסותם.

והגר"ש שיינברג (תפילה כהלכתה פ"ב הע' ג) כתב שלשקית העשויה מנילון יש דין עבט וצריך לכסותה, ומ"מ לגבי הצינור המוליך אליה אין להקפיד שיהיה מכוסה, כיון שאין המי רגלים עומדים בו.

[משנ"ב ס"ק ה]

והפלים שאנו קורין פארצליין, לענין שארי אסורים דנים ככלי הנסך ולא מהני הגעלה.

7) וכלי פלסטיק, כתב בשו"ת אגרות משה (אוי"ח ח"ב סי' צב) שאי אפשר להתירו בהגעלה, ובשו"ת מנחת יצחק (ח"ג סי' סז) מיקל בזה לענין שאר אסורים, והגר"ש אלישיב הורה (אשי ישראל פניב הע' צח) שפלסטיק כמתכת שמועילה בו הגעלה.

[משנ"ב ס"ק ט]

ואם היה בפית מטה גבוה עשירה והמחצות מגיעות לארץ מכל הצדדים.

8) ולגבי מיטת תינוק שיש לה מחיצות של פסים וביניהם פחות משלשה טפחים וגובהם למעלה מעשרה טפחים והדרך לפותחן לפעמים, הורה החו"א (גנוי שערי ציון הלכות והליכות או"ח אות יד) שהן נחשבות כמחיצה לגבי צואה שבתוך המיטה ולכן

מועיל להסיר את פניו ממנה, ואם המיטה מכוסה ברשת שאין רואים דרכה את הצואה היא נחשבת כמכוסה.

ולגבי הפסק בינו לבין הצואה על ידי צורת הפתח או שני פסים העומדים בשני הצדדים, כתב בשו"ת שלמות חיים (סי' ק) שיתכן שאינם מועילים. וראה בשו"ת ארץ צבי (להגרא"פ ח"ב סי' ה אות ג) שכתב שאף שלכל דבר צורת הפתח דינה כמחיצה, מ"מ אין זה כבוד שמים ללמוד ולהתפלל אם רק צורת הפתח היא שחוצצת בינו לבין הצואה.

ואנשים העומדים זה אצל זה, כתב במשנ"ב לקמן (סי' שסב ס"ק לח) שהם כמחיצה ונחשבים הפסק להתיר לדבר דברי תורה כנגד מקום שאינו נקי, והוסיף בשו"ע"צ שם (ס"ק כא) שמועיל אפילו אם יודעים שהעמידם לשם כך, ואותם אנשים העומדים סביב המקום המטונף, כתב הפתח הדביר (ס"ק ב) שאסורים לומר דברי קדושה אף כשמחזירים את פניהם מהצואה, מאידך, בשו"ת הר צבי (אוי"ח ח"א סי' פו) הסתפק באופן זה אם הם נחשבים מחיצה גם לגבי עצמם, ונשאר בצ"ע.

ולגבי מחיצה הזזה ברוח כגון וילון, כתב בביה"ל לקמן (סי' רמ ס"ז ד"ה עד שיהיה, וכן מבואר במשנ"ב לקמן סי' שטו ס"ק י) שאינה מועילה כהפסק בפני ספר תורה, אלא אם כן היא קשורה למעלה ולמטה, והחזיר צידד (אוי"ח סי' נב ס"ק יד) שבבית שאין נושבת בו רוח מועיל וילון גם אם אינו קשור למטה, אלא שיתכן שאין הדרך לקבוע מחיצה רפויה שרוח מצויה מבטלת, ועל כן אין הוילון נחשב למחיצה.

[משנ"ב ס"ק ז]

והכתב המגן אברהם, ודוקא פשהמטה חוצצת מפחל לכתל, אכל בלא קבי לא תשיבה מחצה.

9) ולענין וילון המצוי בבתי חולים ואינו מגיע תוך שלשה טפחים לקרקע, כתב הגרש"ז אויערבך (נשמת אברהם או"ח מהד' תשס"ז, עמ' פו הע' ט 2), שמותר לאדם הנמצא מהעבר האחד של הוילון להתפלל, כל עוד לא מגיע אליו ריח רע מהצואה שבעברו האחר של הוילון, ואף על פי שאין לוילון זה דין מחיצה המתרת, מ"מ נראה שנחשב כיסוי, כיון שלמעשה הוא מכסה את הצואה או את העביט מעיני כל אדם. מאידך, דעת הגר"ש אלישיב (אבני חשן ח"ג עמ' שענה ובשו"ת ציץ אליעזר ח"ב סי' יא), שכיון שאינו מגיע תוך שלשה טפחים לרצפה, אין לומר דברים שבקדושה כאשר מעבר לוילון יש כלי של צואה או מי רגלים.

[שעה"צ ס"ק טז]

וקלאו קבי יש לעין פנה.

10) ולעיל (הקדמה לסי' עט אות ה) הביא את דברי הפמ"ג שבמחיצה לא הזכיר מה הוא שיעורה, והנשמת אדם (כלל ג אות ג) כתב שאם יש בה רוחב ארבעה טפחים מותר לקרוא כנגדה.

מילואים הלכות קריאת שמע סימן פה המשך מעמוד קודם

צריך להקפיד לצמצם דבריו שלא יאמר מילים יתירות, אלא ידבר בדרך שמדבר מחוץ לבית הכסא.

[משנ"ב ס"ק י]

וְכָל־שֶׁכֶן הַשְּׁמוֹת שְׁאִינֶם נִמְחָקִין אָסוּר לֵאמֹר שֵׁם אֲפִלוּ בִלְשׁוֹן לְעִזָּה (10) וכו', אָסוּר לְהַזְכִּירוֹ לְשִׁמְחָתָן עַל עֲנָן הַשָּׁלוֹם (11).

(9) והשמות שאין נמחקין הם: הויה, אהי, א-להים, א-ל, א-ללה, א-ל-ל, ש-די, צב-אות, י-ה, ויש אומרים גם א-ה-ה, ומתוך שמות אלו יש שבעה שהם השרשים ושאר השמות נכללים בהם [שאר השמות מבוארים ברמב"ם ובכסף משנה (פיו מהל' יסודי התורה ה"ב), ובשו"ע (י"ד ס' רעו ס"ט)].

(10) וכן שם 'רחמנא', כתב בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"ד ס' מ אות כו) שבלשון ארמית הוא שמו של הקב"ה, ולכן אסור להזכירו במקומות המטונפים ולא להזכירו לבטלה. וכן מבואר לקמן (ס' קסז ס"ק נא) שאם בירך בלשון 'רחמנא' יצא.

(11) ואף כשאנו מתכווין לכך אלא כוונתו להזכיר שם של אדם, הביא לעיל (ס' פד ס"ק ו) מחלוקת בזה, וסיים שירא שמים יש לו להחמיר בזה.

הרי הוא אנוס ועל ידי אנוס מותר. ועוד ביאר, שבתפילה אין לו היכר ולכן חוששים שמא ישכח ויהרהר בהלכה, אבל במרחץ, הרי המרחץ לפניו ועומד ערום, ובוודאי יסיר העין בהלכה ויסלקנו מליבו.

ובית הכיסא שצמוד לבית המדרש, והנכנס לעשות בו צרכיו שומע דברי תורה, כתב הלב חיים (פאלאג'י, ח"ג סי' ו) שמותר להיכנס לשם, שהרי אם הוא תלמיד חכם יוהר לא להרהר, ואם הוא עם הארץ, נחשב אנוס שהרי מוכרח לעשות צרכיו.

[משנ"ב ס"ק ט]

ומצת חסידות הוא להקמיר⁸.

(8) ומשמע שבשאר לשון אין איסור לדבר, ואף שכתב הרמ"א לעיל (ס' ג ס"ב) שאסור לדבר בבית הכסא, ביאר בשו"ת מנחת יצחק (ח"ד ס' טא) לפי מה שכתב המשנ"ב שם (ס"ק ד) שלצורך גורל מותר לדבר כשאנו נפנה. ומה שכתב הספר חסידים שמידת חסידות להחמיר שלא לדבר במקומות המטונפים בלשון הקודש, כתב האפיקי מגינים (חידושים ס"ק ח) שבמקום שעיקר דיבורם הוא בלשון הקודש אין להחמיר אפילו משום מידת חסידות.

ובמקום הצורך שמותר לדבר, כתב בשו"ת תורה לשמה (ס' כד) שאין

הלכות קריאת שמע סימן פה פו המשך מעמוד ק"ז

ומ"מ אם מכסה את הצינור בכד הרי זה מועיל, וכן אפילו אם רק צבעו נחשב ככיסוי.

[ביה"ל ד"ה אבל]

עין במשנה ברוכה לענן קלי פו'צלין⁴.

(4) מה שכתב שכלי חרטינה דינם ככלי חרס, ביאר בשו"ת מנחת יצחק (ח"א ס' ט) שהוא דוקא אם שוחה שם הצואה או הזי רגלים יותר ממועט לעת.

ממתכת שמותר לברך כנגדו, לבין צינור מחרס שאסור לברך כנגדו, וכן הורה הגר"ח קניבסקי (נקיות וכבוד בתפלה תשובה פא) שביצינור חרס צריך להיזהר מלומר דברים שבקדושה כנגדו. מאידך, בשו"ת אור לציון (ח"ב פ"ו תשובה יז) כתב שצריך להרחיק מהצינור ארבע אמות, כי מליכולך תמיד בדברים המטונפים, ואף כשעשוי מפלסטיק או ממתכת הוא בולע, שעניינו ראות שלפעמים הוא נשבר ונראה שהוא בלוע וסופו בלכלוך, ולא כעביט ממתכת שאין מצויה בו צואה תדיר.

הלכות קריאת שמע סימן פה פח המשך מעמוד ק"ח

שבו הנקבים, וישפוך מהצינור שיש לו פתח אחד, הורה הגר"ח קניבסקי (שם) שמועיל, והגר"ש אלישיב (הלכות חג בתג ימים נוראים פכ"א ח' 62) הורה שמקלחת אינה מועילה בתשעה קבין, משום שכשם שאי אפשר לטבול בתשעה קבין המחוברים לקרקע, כך אין להטהר בדרך שפיכה אלא אם כן יש מעשה שפיכה, והיינו כששופך מתוך כלים ולא על ידי מקלחת. מאידך, בשו"ת שבט הלוי (ח"א ס' כד) כתב שאם המים הולכים בשפע ולא בטפות, יש להקל בזה במקום שאי אפשר לטבול במקוה, וכן כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ד ס' כא) שמועיל, ובתנאי שיהיו המים נוזלים בלי הפסק, ומהנכין שלא יכנס אחר שכבר נשפכים המים, אלא יעמוד תחת המקלחת קודם יציאת המים, ואז יפתח את המקלחת שישפכו עליו תשעה קבין ובכך יצא ידי שפיכת תשעה קבין, ולאחר מכן יצא ויחזור ויעמוד שוב תחת המים שכבר זורמים, שבכך נחשב גם כטובל בכך שבא לתוך המים, וזה כדי לצאת ידי טבילה במים המחוברים למים שאינם שאובים.

(12) וטעם הדבר, כתב הרמ"א לעיל (ס' עו ס"ד) משום שרינה כצואה, וכתב המשנ"ב שם (ס"ק טו), שיש מחלוקת כשהוא על בשרי האם יש להחמיר בזה כאשר היא מכוסה, אבל אם היא על בגדיו וגם מכוסה

פְּטוּר מִקְלוּסִים (1) וכו', וְרַק לְעֵנָן תְּרוּמָה קָמָא מִשּׁוּם מִים חִלּוּקִים¹⁴. (9) ולגבי נטילת ידים, כתב לקמן (ס' קנט ס"ק טט) בשם האחרונים שלכתחילה טוב להיזהר שלא יטלו נכרי או נדה את ידיה, והורה הגר"ח קניבסקי (טהרת התורה ח"ב תשובה סז) שלגבי שפיכת תשעה קבין אין להחמיר בכך.

(10) וכששופכים על גופו, כתב האלף המוגן (על המטה אפרים ס' תרו ס"ק ג) שאין צריך להקפיד שיוצינו המים על כל המקומות שבגופו, אלא צריך שכל המים הנשפכים יעברו נגד גופו וסביב לו.

(11) ושיעור זה במידות של זמננו, כתב בספר מידות ושיעורי תורה שלדעת החזו"א השיעור הוא 21.6 ליטר, וכן כתב בשו"ת הלכות (ס"ח), ולדעת הגר"ח נאה השיעור הוא 12.44 ליטר, ובשו"ת מנחת יצחק (ח"ד ס' כא) כתב שיש אומרים 32 ליטר ויש אומרים 16 ליטר, וכתב שאין להקל בפחות מכך.

ולטהר בתשעה קבין על ידי מקלחת, דעת החזו"א (תורת המועדים ס' תרו ס"ק יט) שאין זה מועיל, כיון שבמקלחת כל חור נחשב לכלי אחר ונמצא ששופך ביותר משלושה כלים, אכן אם יפרק את ראש המקלחת

